

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Kokous 10, 4/2025

POYTÄKIRJA

Aika 18.11.2025 klo 12:00 – 15:30

Paikka Etäkokous Teams

Jäsenet ja (varajäsenet)

Hanna-Marja Voipio, puheenjohtaja, Oulun yliopisto
(~~Kati White, varapuheenjohtaja, SEY Suomen eläinsuojelu~~)

Petra Sipilä, Turun yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Mikko Airavaara, Helsingin yliopisto~~)

Pirjo Laakkonen, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Mikko Karpale, Oulun yliopisto~~)

Eija Aho, Orion-konserni: teollisuus
(~~Ihona Kareinen, Euroopan kemikaalivirasto~~)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: koe-eläinten hoito ja toimenpiteet
(~~Niina Kemppinen, Helsingin yliopisto~~)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(~~Paula Lidauer, Luonnonvarakeskus~~)

Heidi Kivekäs, Animalia: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(~~Maria Eiskop, SEY Suomen eläinsuojelu~~)

~~Tuula Heinonen: korvaavat menetelmät~~
(~~Jaana Palomäki, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea~~)

Hanna Vuorenpää, Tübingenin yliopisto: korvaavat menetelmät klo 12.22.
(~~Melina Malinen, Orion-konserni~~)

Marianna Norring, Helsingin yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(~~Satu Mering, Experimentica Oy~~)

Elisa Aaltola, Turun yliopisto: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen tutkimus
(~~Tuure Tammi, Oulun yliopisto~~)

Rami Kuhanen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
(~~Eila Kaliste, Etelä-Suomen aluehallintovirasto~~)

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö
~~Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus~~
~~Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus~~
~~3R-keskus: Mikko Airavaara, Johanna Englund, Vootele Voikar~~

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.03.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen: Hyväksyttiin.
3. Ministeriön terveiset: Tiina Pullola

Koe-eläinasetuksen muutos on hyväksyttävänä. Muutoksia koskevissa lausunnoissa toivottiin tarkennuksia luonnonvaraisten lintujen, kalojen ja pääjalkaisten pitovaatimukseen ja kiinnitettiin huomiota luonnonvaraisten lintujen tilavaatimukseen. Lopetusmenetelmistä tuli yksittäisiä kommentteja. Lainsäädännön taustalla oleva EU-direktiivi on täysharmonisoitu, minkä vuoksi kansallisesti ei voida poiketa direktiivin määräyksistä. Lausuntokierroksen jälkeen asetukseen lisättiin kalojen sähköainnutus sallitaksi lopetusmenetelmäksi. Asetuksen muistiossa tarkennettiin lausuntokierroksella esiin tulleita asioita. Muutoksille on vuoden siirtymäaika.

Komissio on esitellyt uuden ERA-politiikkatoimen 2025-2027, jonka avulla edistetään uusien eläimettömien tutkimusmenetelmien käyttöönottoa (NAMs=New Approach Methodologies). Tässä keskitytään biolääketieteelliseen tutkimukseen sekä lääketieteellisten tuotteiden ja laitteiden testaukseen, ja tämä täydentää Roadmap towards phasing out animal testing -hanketta. EMA (European Medicine Agency) on mukana hankkeessa. Mukana on 14 jäsenmaata, Suomi mukaan lukien. Neljä työryhmää on perustettu menetelmien kehittämiseen, validointiin, koulutukseen sekä avoimuuden ja tietoisuuden lisäämiseen. Parhaillaan etsitään jäseniä näihin ryhmiin. Ministeriö esittää FHAIVEa kehittämisen ja validoinnin ryhmiin. Henkilöt näihin valitaan 17.12. Henkilöitä voi ehdottaa ja halukkaat ilmoittautua Tiinalle, toivotaan validointiprosessia tuntevia viranomaisia ja tutkijoita. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myös tietoinen hankkeesta.

Koe-eläindirektiivin toteuttamiseen liittyvä Koulutuspuitteet-asiakirjaa ollaan uusimassa ja tulossa kommentoitavaksi. Koska asiakirja on jäsenmaiden hyväksymä ja sen noudattamisvelvollisuus on koe-eläinasetuksessa mainittu, tulee sitä lähtökohtaisesti noudattaa.

4. Fin3R-keskus – ajankohtaiset: Marianna Norring ja Vootele Voikar

Turussa pidettiin keskuksen vuosisymposiumi, johon osallistui lähes 100 henkilöä. Järjestetty myös tilastollisiin menetelmiin liittyvä koulutustapahtuma. Esityksistä on webinaaritalenteet. Ensi vuoden symposiumin pitopaikka on mietinnässä. Uusia 3R-johtajia etsitään parhaillaan ja nämä julkistetaan, kun kaikki on valittu. Seuraava uutiskirje ilmestyy 15.12. ja sitä voi tilata keskuksen nettisivujen kautta. Sivuilla on myös TOKES-sivut. Eurooppalaisten 3R-keskusten sivusto on käynnistymässä, ja Suomi liittyyneen mukaan.

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Suomen HVR-verkoston tapaaminen oli 14.11.2025 hyvällä osanotolla. Esi-tykset sukupuolen tärkeydestä prekliinisen tutkimuksen tekemisessä (COST-verkosto tulossa, The sex inclusive research framework SIRF välittää tietoa erilaisille elimille) ja EARA: Transparency agreement. Päivässä keskusteltiin lisäksi jyrksijöiden pito-olosuhteista, erityisesti uroshiirten tappelemisen vähentämiskeinoista. Suomi on jäsenenä Euroopan HVR-verkostossa.

5. Fin3R-keskuksen johtoryhmän puheenjohtajan valinta kaudelle 2026–2028
Kokoukselle esiteltiin ehdotus puheenjohtajan valintakriteereistä, toimikaudesta ja valinnan aikataulusta, kaudeksi ehdotettiin 2.5 vuotta, joka katsottiin hyväksi. Puheenjohtajan tehtävänä on tukea 3R-johtajia ja johtaa 3R-johtajien kokouksia. Ehdotus liitteenä. Kokous piti 2,5 vuoden kautta hyvänä. Aiemman puheenjohtajan jatkaminen ylimenokauden ajan uuden tukena on mahdollista. Ehdokkaiden ilmoittautuminen tapahtuu helmikuun kokouksessa, esittäytyvät toukokuussa, jolloin myös puheenjohtajan valinta. Tätä ennen ehdokkaat esittäytyvät myös 3R-keskuksen johtoryhmälle kirjallisesti.
6. TOKES-työryhmät kertovat ajankohtaiset kuulumisensa:

- **Seminaari 6.6.2024: Kivunlievitys jyrksijöiden korvamerkintöjen ja tatuoinnin yhteydessä: Anna Meller**

Työryhmä: Anna Meller, Emrah Yatkin, Noora Holk, avustajina Hanna-Marja Voipio ja Eila Kaliste.

Suunniteltu kokemusten keräämistä kyselyn avulla, jonka perusteella pohdittaisiin jatkoa. Kipulääkkeen antamisesta suun kautta on saatu hyviä kokemuksia.

- **Seminaari 2024: Mistä taloudellista tukea pienille 3R-projekteille? Seminaari yhdessä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa: Emrah Yatkin**

Työryhmä: Emrah Yatkin, Petra Sipilä, Marianna Norring, Eija Aho.

Seminaarin järjestäminen syksyllä ei onnistunut. Suunniteltu sen järjestämistä keväällä toisen 3R-aiheisen seminaarin yhteydessä, ja tarkoitus on pohtia rahoitusasiantuntijoiden kanssa, miten 3R-projekteja rahoitettaisiin. Lista yritysten edustajista on olemassa ja puhujia on jo valittu. Osallistuminen myös muualta Suomesta on mahdollista.

- **Seminaari 2025: Culture of Care (CoC): Mikko Karpale**

Työryhmä: Mikko Karpale, Vootele Voikar, Hajnalka Nadai, Varpu Laine, Noora Holk.

Mikko Karpale esitteli CoC-taustamuistion:

Tavoitteena oli kiteyttää jo tehty työ Suomessa ja tarjota tiekartta asioiden edistämiseksi. Muistiossa esitetään Tavoitteet, Termin suomentaminen, CoC-työ Suomen ulkopuolella: esimerkkejä ja näkemyksiä, CoC-työ Suomessa,

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Demografiset näkökulmat, Koulutuksen parantaminen, Palkitsemisen hyödyntäminen, Psykologisen kuormituksen huomioon ottaminen, Viestintä, Käytännön koe-eläintyön eettisten periaatteiden koostaminen, Edistymisen mittaaminen kyselyiden avulla.

Keskustelussa ehdotettiin tiedotteen tekemistä. CoC-toiminnan todettiin keskittyvän ihmisiin ja koe-eläintyön kulttuuriin. Ihmisten hyvä hyvinvointi heijastuu myös eläinten hyvinvointiin.

• **Replacement-koulutus: Hanna Vuorenpää**

Työryhmän jäsenet: Johanna Englund, Hanna Vuorenpää ja Melina Malinen. Johanna vetää FIN3R-replacement -ryhmää vuoden loppuun ja esitteli tuloksia Turun symposiumissa. Seuraavaa, opiskelijoille suunnattavaa kyselyä mietitty. Työn alla myös uutiskirje. Replacement-koulutuksen tarpeista on keskusteltu ryhmässä ja muidenkin kanssa, ja todettu tarvetta olevan kansalliselle, kaikille avoimelle koulutukselle. Keskustelussa todettiin myös tarve ja siitä tiedon saamisen tärkeys. Kansallista koulutusta pitäisi saada yhtenäistettyä ja luoda kansallinen koulutuspaketti.

Hanna-Marja: Koulutukselle on tarvetta ja siitä pitäisi olla saada helpommin tietoa; 3R-seurantaryhmä on kiinnittänyt asiaan huomiota.

Marianna: Miten saataisiin koulutusta, sekä suomalaista ja kansainvälistä, ja miten koulutusta saataisiin erityisesti suomalaisiin tarpeisiin? Onko tämä 3R-keskuksen toimintaa vai TOKESin vai molempien?

Hanna: Jotenkin pitäisi saada yhtenäistettyä kansallisesti koulutusta, esim. kansallinen koulutuspaketti, joka olisi kaikille avoin ja jossa olisi ulkomaiset opettajat – kuka olisi toimeenpaneva taho? Koulutuksen sisältöä ja rakennetta tulisi miettiä, koska metodit vaihtelevat tutkimuskysymyksittäin ja -aloittain.

• **Informaatioryhmä: Maria Eiskop**

Työryhmän jäsenet: Maria Eiskop, Eija Aho ja Tiina Kauppinen

Kesän aikana nettisivuja on stilisoitu ja luotu englanninkielinen osuus. TOKES-sivustoa olisi tarpeen uudistaa.

• **Ylijäämäeläimet: Niina Kemppinen**

Työryhmään kuuluvat Petra Sipilä, Pirjo Laakkonen, Ilkka Paatero ja Niina Kemppinen.

Teksti on edistynyt jonkin verran ja GM-eläimiä käsittelevä teksti tulossa. Sitten päästään katsomaan tekstikokonaisuutta.

• **3R seurantaryhmä: Hanna-Marja Voipio**

Seurantaryhmän jäsenet: Mikko Airavaara, Johanna Englund, Eila Kaliste, Saara Kupsala, Tiina Pullola, Hanna-Marja Voipio (pj.) ja Vootele Voikar.

Raportti on muotoutumassa. Raportin hyödyntäjinä voivat olla ministeriö, eduskunta, EU-komissio, ja siinä oltava yleistajuista tietoa. Raporttia on tarkoitus päivittää ja julkaista ajan mittaan tarpeellisilta osin.

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

3R-seurantaryhmän raportin sisällysluettelo:

1. TOKESin toimintaa ja seurantaryhmän perustamisen tausta
2. FIN3R-keskuksen toimintaa
3. Mitä tarkoittaa 3R-periaate?
4. Tutkimuksessa ja opetustarkoituksessa käytettäviä eläimiä koskeva lainsäädäntö
5. 3R-toimintaa vuosina 2023–2025

Replacement:

FHAIVEn toimintaa

Kurssikyselyiden tulokset ja muuta tietoa järjestetyistä kursseista

Reduction:

Koesuunnittelukoulutus, osallistujamäärät ja palautteet

Ylijäämäeläinten työryhmä ja alustavia tuloksia

Refinement:

Käytännön esimerkkejä refinementista

Kyselyiden yhteenvedot (Culture of Care, jyrksijöiden olosuhteet)

Järjestetyt koulutustilaisuudet: CoC, Kivunlievitys merkinnöissä

Koe-eläinkurssien suorittajamäärät vuonna 2024

Koe-eläinten kotiuttaminen

Hyvinvointiryhmien verkosto

Eläinten käyttö Suomessa – tilastot

Koostetaulukko luvuista

Pääpaino hiirissä, rotissa ja seeprakaloissa

Käytön trendit ja yksittäisten lajien merkitys tilastoinnissa

Lyhyt katsaus vakavuuden arviointia selvittäneistä lisensiaattitöistä

6. Sanasto

7. Liitteet ja linkit

7. Mitä uutta TOKESin toimintaan 2026–2028?

Edellisessä kokouksessa ehdotettiin seurattavan EU:n tiekartan (Roadmap to Phase Out Animal Testing for chemical safety) kehittymistä. Vuoden 2026 alussa on tulossa EU-suunnitelmaa tämän toteuttamisesta. Hanna seuraa asioiden kehittymistä ja kertoo TOKESille kuulumisia.

Puheenjohtajan ehdotus uutta työryhmää varten:

Hyvinvoinnin mittarit: miten hyvinvoinnin kehittymistä voitaisiin seurata ja kuvata yksinkertaisella tavalla? Hyvinvointiongelmien seuraaminen ja käsitteiden harmonisointi – miten saamme määritelmistä keskenään vertailukelpoisia laitoksen sisällä ja laitosten kesken?

Todettiin tarve yhtenäistää hyvinvoinnin seurantaa ja tulkintaa, jotta voitaisiin luoda hyvinvoinnin kehittymisen seurannalle mittareita. Myös hyvinvointiongelmien seurantaa tulisi kehittää yhtenäistämällä käsitteitä ja niiden tulkintaa. Hyvinvointia tulisi mieltä erikseen tutkimuksiin osallistuvien eläinten

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

osalta ja yleistä hyvinvointia. Mitata voisi ehkä hyvinvointia turvaavia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi luvassa määrättyjä asioita tai HEP-kriteereitä, tai ympäristön laatuun liittyviä asioita. Hyvinvointipohdinnassa tulisi olla mukana myös positiiviset kokemukset ja eläimen toimijuus. Tulisi olla myös rahoitusmahdollisuuksia tämänkaltaiselle työlle.

8. Muut asiat

Ei muita asioita

9. Tiedoksi

Koe-eläintehtävien hoito siirtyy aluehallintovirastosta Ruokavirastoon vuodenvaihteessa. Tiimeri vaihtuu Pikanttiin, jonne tokeslaiset saavat tunnukset tämän vuoden aikana.

10. Seuraavat kokoukset

12.2.2026 klo 11.30 – 14:30 etä

4.5. klo 12:00 - 15:30 etä

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:30.